

Slovenski dom

Stev. 136

Izklačna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tugega
Izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

V Ljubljani, v četrtek, 17. junija 1943-XXI

Leto VIII.

Uredništvo in sprava: Kopitarjeva & Ljubljana
Redakcija, Amministrazione: Kopitarjeva & Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di prevenzione italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A. Milano.

Vojno poročilo 1117:

Novi letalski napadi na nasprotnikov pomorski promet

15.000 tonski parnik potopljen — 23 letal sestreljenih

Ob afriški obali so naša torpedna letala napadla nasprotnikov konvoj ter na mestu potopila 15.000 tonski parnik, drugega, 5000 tonskega, pa hudo poškodovala.

Nemški letalski oddelki so blizu Pantellerije znova nastopali proti nasprotnikovim izkrcavnim vozilom. Nekaj so jih potopili, druga pa zadeli.

Kraji v okolici Palerma ter po pokrajini Trapani in Agrigento so bili včeraj cilj letalskega bombardiranja in obstreljevanja s strojnici, ki le povzročilo nekaj izgub, med civilnim prebivalstvom in naredilo nekaj omejene škode.

Vsega skupaj, kaže, da je bilo nad Sicilijo sestreljenih 23 strojev, med njimi številni večmorniki. 5 so jih zbuli italijanski lovci, 7 nemški, 11 pa obrambno topništvo.

Pri torpedniških nastopih, ki jih omenja danšnje uradno vojno poročilo, so se posebno odlikovali naši piloti:

Poročnik Bertizzi Irnerio iz Riminija ter rednik Copola Giuseppe iz Trentola (Napoli), ki sta potopila 15.000 tonski parnik, podporočnik Giardelli Alessandro iz Volpada (Treviso), ter višji narednik Rumpianesi Giuseppe iz Bologne, ki sta zadelo 5.000 tonski parnik.

Romunski tisk o neomajni volji Italije, da bi zmagala

Bukarešta, 17. junija. s. »Nasprotnikova propaganda«, piše romunski list »Viatza«, zlasti pa judovstvo, sta te zadnje dni pošljala v svet najrazlične govorice na račun Italije. Poskus je bil uspešen, zakaj italijanski vojaki, ki so sejali zmedo in smrt v vrste Angležev in Amerikancev po Afriki, in ki so se prav do zadnjega upirali na Pantelleriji, se ne odgovarjujo in se ne bodo nikoli odpovedovali slavnemu naslovu, ki je z zlatimi črkami vklešan na prvi strani obstanka Italije: slavi in hrabrosti Cesarjevih ter Trajanovih vojakov. Toda Angleži in Jude je moreno razumeti pomena, ki ga vsebuje boj ljudstev osi. Prvem in drugim je državno vodstvo fašistovske stranke od-

Več sovjetskih sunkov pri Orlu zavrnjenih

Nemški topovi obstreljevali vojaške naprave v Leningradu — Uspešen letalski napad na ladje pred Pantellerijo — Še tri druge ladje z 9000 tonami potopljene

Hitlerjev glavni stan, 17. junija. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na vzhodnem bojišču je bilo odbitih več sovjetskih sunkov na odseku pri Orlu.

Težko topništvo vojske je z dobrim uspehom obstreljevalo za vojno važne naprave v Leningradu.

Oddelki nemških bržih bojničnih letal so včeraj nadaljevali napade proti ladjam, zbranim pred Pantellerijo. Potopili so dve veliki izkrcavnih ladji, poškodovali več drugih in težko zadeli en rušilec. Tudi v pristaniških napravah je nastala večja škoda. Pogresamo eno lastno letalo. Sovražnik je izgubil v Sredozemiju 23 letal.

IZMED 7 prevoznih ladij, ki so bile 15. junija javljene kot poškodovane, so bile po končnih ugotovitvah 3 sovražne prevozne ladje s skupno 9000 tonami potopljene.

Stražne ladje vojnega mornarice so v Rokavskem prelivu sestrelile iz napadajoče sovražne letalske skupine 5 letal.

V pretekli noči so preletela posamezna sovražna letala severno nemško ozemlje in metal bombe, ki so povzročile le neznačno škodo.

Nemška brza vojna letala so bombardirala v noči na 16. junija posamezne cilje v jugovzhodni Angliji.

Glas o položaju na ruskem bojišču in o obrambi proti invaziji

Berlin, 17. unija. s. Gleda sedanjega položaja na vzhodnem bojišču je vojaški dopisnik nemške poročevalske agencije v posebnem poročilu opomnil, da so postopanke ostale štiri mesece nespremenjene, če izvzamemo nekaj malenkostnih premetitev. Nemško vrhovno poveljstvo je to zato zato z znatno bolj izkoristilo kakor v vsej prejš-

nji dobi vojaških priprav. Številne nove divizije so okrepile nemške armade na vzhodnem bojišču, sila v strelnem orožju pa, ki je bila doslej že prav značna, je bila z novim orožjem še podvodenja, dočim je motorizacija bojujočih se enot dosegla tolkšen višek, da lahko govorimo o bojni črti na kolesih. Dopisnik poročevalskega urada piše dalje, da so bili nasprotnikovi naporji v krajevnih bojih v vsej teži dobre brez dvoma prav znatni. Čeprav še ni jasnega odgovora na vprašanje, na katere točki bo sovražnik začel z ofenzivo, vse kaže, da je posvetil svojo pozornost kurskemu odseku, kamor je v poslednjih dneh pripeljal mnogo vojaških sil.

Jasno je, dostavlja dopisnik, da glede protiukrepov nemškega vrhovnega poveljstva v pristojnih krogih skrbno molčajo. Videti pa je, da bodo do poglobljene postojanke na tem odseku, kakor tudi drugod priliko postaviti se odločno po robu napadalnim sovražnikovim nastopom, hkrati pa lahko služijo za odskočno desko nemških napadov.

Nato se dopisnik bavi še s položajem na bojiščih ob obalah Zahodne Evrope in Italije ter pravi, da je približno prav tak, zakaj obramba proti invaziji je pripravljena na nasprotnikov naskop. Ko piše o delu raznih poveljstev osnih sil, ugotavlja, da so ta dela tesno in skladno med seboj povezana. Zato se v Berlinu niso prav nič čudili, da je angleški list »Sumay Times« svaril, naj zaveznički ne podcenjujejo ovir, ki bi bile v zvezi z invazijo na evropsko celino.

Nemška delovna sila v sedanji in pretekli vojni

Berlin, 17. junija. s. Če primerjamo delovno silo, s katero je nemško gospodarstvo razpolagal v prejšnji svetovni vojni s sedanjim, ugotovimo, da je Nemčija imela 1914. leta 17 milijonov delavcev, katerih število se je potem od leta do leta krčilo in doseglo leta 1918 komaj 13,600,000 ljudi. V začetku sedanja vojne pa je bilo v Nemčiji 24 milijonov delavcev in je do danes ta številka poskušila na 28,100,000. V njej pa niso vsteti delavec iz češkomoravskega protektorata, iz Poljske in iz zasedenega ozemlja na evropskem vzhodu,

pa tudi ne več milijonov vojnih ujetnikov. Pri težjem pretehtavanju teh številk lahko postavimo naslednje ugotovitve: V prejšnji svetovni vojni se je število delavcev v Nemčiji v štirih letih skrčilo za 20 odstotkov, v sedanji vojni pa je število delavcev, katerimi razpolaga Nemčija, navlžec temu, da je bilo treba mnogo ljudi poklicati pod orožje, za 15 odstotkov poskočilo. Pripominjam, da so bili za ponovnožitev delovnih moči zelo pomembni ukrepi za kompenzacijo, ukrepi, ki so imeli za posledico tudi povečanje izdelave.

Politični in vojaški položaj Japonske

Tokio, 17. junija. s. Ob začetku razprave v poslanskih zbornicah je japonski ministrski predsednik imel govor, v katerem je razložil splošni položaj v sedanji vojni. Poudaril je, da so Japonci od konca lanskega leta do konca letosnjega februarja obdrili štiri napade na odsek pri Kyatu, ki jih je sovražnik sprožil z dvema divizijama. V začetku marca so Japonci prešli v napad in

zdaj nadaljujejo s takšnimi nastopi v pokrajinhah ob indijski meji. Na predaselju Nove Gvineje in Salomonskih otokov je Japoncem uspelo utrditi vojaške postojanke. Sovražnosti na tem bojišču so pridobile na silovitosti zlasti v letalskih vojnovih, pri katerem so Japonci pokazali veliko premoč. Kar se tiče Kitajske, se zdi, da so se Čungkingu povsem ponesrečili njegovi vojni nameni proti Japoncem. To se jasno vidi iz tega, da drugi drugim prestopajo na stran naninskih čet številnih generalov iz čungkinske Kitajske. Kaže, da ima Čungking zdaj 100 prvovrstnih letal, pri čemer o vstete tudi ameriške sile na Kitajskem. Zadnja silovita ofenziva, ki so jo pred nedavnim začeli Japonci, je preprečila vse kitajске poskuse, da bi napadli Japonce iz zraka in s kopnega.

Potem je general Tojo prešel na obrambo severa in dejal, da vlada zdaj po vsej Mandžuriji mir in da je ta dožela povsem varna. Nato je toplo pozdravil pogum, ki ga je pokazala posadka na Attiku, ko se je postavila po robu sovražniku, ki se je hotel tam izkrcati, izrazil pa je tudi svoje simpatije doprvih predstrel na severu, ker so celih dvanajst mesecov upirale močnejšim sovražnikovim silam, ki so skušale prodreti proti zahodu.

Kitajska venomer prosi vojaške pomoći

Buenos Aires, 17. junija. s. Gospa Čangkajskova nadaljuje svoje romanje po raznih deželah, kjer prosi pomoči, ter je včeraj govorila pred kanadskim parlamentom v Ottawi. Ponovno je obžalovala, da Kitajska nikdar ni imela toliko letalske zaščite, da bi se lahko lotila kaže manjše ofenzive. Gospa Čangkajskova je potem poudarjala, da nevarnosti za Kitajsko in zavezničke še ni konec. Neobhodno potrebno je, da Kitajska dobije primerno oskrbo, zakaj Japonska edalje bolj utrije svoje položaje ter izkoristi kitajska naravna bogastva. Odporni kitajski vojski in naroda je mogoče okrepliti samo s primerno dobavo orožja, in zaveznički ne

Poročilo tajnika stranke rimskega zveznemu vodstvu

Rim, 17. junija. s. Tajnik fašistične stranke je vprito zaupnice ženskih fašistev v liktorski hiši sprejel poročila rimskega zveznega vodstva in vodstva rimskega fašista ter se seznanil z opravljenim delom. Scorza je dal navodila za delo rimskega fašista, ki naj se zlasti opira na organizacijo kraljevih skupin, v katerih se mora raznotrovno delovanje stranke razvijati v neposrednem stiku z ljudstvom ter zbirati vse njegove sile, kakor zahteva domovina v sedanji uri.

Novi narodni svetniki

Rim, 17. junija. s. »Uradni list« prinaša ukrep, s katerim so razrešeni svoji dosedanjih mest fašisti: Vincenzo Calasini, Giuseppe Ferrario, Mario Giovannini, Giuseppe Landi, Pasquale Paladino, Teodorano Fabbri. Ti so nehal biti narodni svetniki. Isto odlok priznava svojstvo narodnega svetnika zaradi mesta, ki ga imajo, naslednjima fašistom: Giovanniju Faleli, ki je imenovan tudi za člana velikega fašističnega sveta, ter Mariu Farnesi.

Vnema mladega italijanskega bojevnika

Napoli, 17. junija. s. Fašist Masceo Gramigni se je kot sedemnajstletni prostovoljno javil k protiletalski milici ter bil dodeljen neki topniški postojanki v Napoliju. V začetku marca je nenašoma izginil iz svojega oddelka. Povsod so ga zamenjal iskalci. Sele v zadnjih dneh se je na podlagi pričevanj bojevnikov, ki so se vrnili s tuniskega bojišča, izvedelo, da se je Gramigniju posrečilo, da se je naskrivljal vklapljal na prevozno ladjo, ki je plula v Biserto z oddelkom bersaljerjev. Ko so ga ob prihodu odkrili, je jokal in prosil, da bi smel z vojaki ostati na tem bojišču in se boriti. Dovolili so mu in Gramigni se je z bersaljerji divizije »Centauro« boril ter se odlikoval v bojnem duhu in velikem pogumu. V bitki za Marethsko linijo je bil ranjen in Gramigni je začel v ujetništvo, potem ko je kljub rani kar naprej streljal in metal ročne bombe.

Bojevniško prvenstvo rodbine Di Marzio

Pescara, 17. junija. s. Med italijanskimi bojevniškimi rodbinami se rodbina Di Marzio zares lahko postavlja s prvenstvom. Od devetih njenih moških jih je devet bojevnikov. Eden je padel na polju častni in je odlikovan z zlato kolajno, štirje so ujetniki, dva sta na bojišču, druga dva pa mobilizirana v domovini.

Vzorna gorečnost vojnega ranjenca

Napoli, 17. junija. s. V zadnjih dneh se je znova potrdil visoki bojevniški duh legionarjev protiletalske milice. Črna straja Raffaele Coscione, ki je bil v neki postojanki za letalsko obrambo Napolija, je bil pri enem izmed zadnjih napadov hudo ranjen. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer so mu odrezali desno nogo ter mu zdravili hude rane na roki. Ko sta ga takoj po operaciji obiskala legijski poveljniki in kurat oddelka, je z mirno odločnostjo odgovoril, da bi še želel služiti domovini med svojimi tovariši omenjene protiletalske postojanke, čeprav le kot pohabljene.

Strah pred razkolom v angleški politiki

Stockholm, 17. junija. s. Znani lastnik časopisa lord Kensey se boji, da utegne priti v notranji politiki Velike Britanije do razkola. K časopisu družbi lorda Kenseya spadata med drugim tudi »Sunday Times« in »Daily Sketches«. V nekem članku, ki je bil objavljen v »Sunday Times«, klici vsem političnim voditeljem levice in desnice, naj pomagajo ohraniti notranji mir v državi, ter piše: »Zivimo v trdih časih. Nične si ne sme delati kakšnih utvar glede težkih žrtv v državah in v vojnem blagu, žrtv, ki jih bo treba pretrpeti v bližnjih vojnih mesecih. Zdaj je nastopal odločilni trenutek. Vse se bliža krizi. Medtem ko splošni položaj prinaša s seboj številne nevarnosti za Anglijo, se zdaj kažejo tudi znamenja razkola v notranji skupnosti. To se ne sme zgoditi v tako kočljivi dobi, kakor je sedanja, zakaj če bi se to zgodilo, potem bi lahko prišli do narodne krize prve vrste.«

Vesti 17. junija

Na neki manifestaciji v Zenti, v Bački, je sodelovalo tudi zastopstvo nemške manjšine z vodiljem Teichnerjem, ki je v svojem govoru rekel: »Nemci na Madžarskem nameravajo docela sodelovati z madžarskim prebivalstvom. Skupno z madžarskimi brati bomo branili trdnost notranjega bojišča, tako kakor se skupno bomo na vzhodnih bojiščih. Z ramo ob ramu bomo skupaj branili madžarske meje.« Filipinsko prebivalstvo je sprejelo z velikim navdušenjem obljubo, da bo Japonska dala Filipinom neodvisnost še pred Novim letom.

smo pustiti Kitajsko, da bi se izčrpavala do skrajnih meja človeškega odpora. Če bi se Japonski posrečilo podjarmiti Kitajsko, bi to bilo za zavezničke pravne nesreča. Gospa Čangkajskova, ki ji je obširovno rodbinsko premoženje bolj pri sebi, kakor usoda Kitajsko, je v svojem govoru oštela Kanado, češ da njen prispevek za skupno stvar zares ni bil prevelik. Govor je zaključila s tem, da je svojim gostiteljem dala majhno lekcijo v vojaški umetnosti, ko je dejala, da slučajnostni sijajni uspehi ne vodijo do zmage, marveč uresničenje dobro zamišljenih načrtov.

Izjave novega argentinskega predsednika Ramireza

Buenos Aires, 17. junija. s. Predsednik nove argentinske vlade Ramirez je dal zastopnikom tiska nekaj izjav o ciljih argentinskega narodnega vojaškega gibanja. Dejal je zlasti, da vojska ni izvedla nobene revolucije v pravem pomenu besede, pač pa da hoče le v sedanjih okoliščinah rešiti vprašanje o narodnem obstanku. Naglasil je potem, da so delavske ljudske plasti prišle v obupen položaj, ker se je v deželi vkorjenilo sleparstvo in zastupljanje. General je nato dejal, da bo vojska vpostavila spet ustavni red in da bo on

Dokumenti o grozotah komunizma v Sloveniji:**»Likvidacije«, ropi, rušenje, streljanje talcev ...**

Ljubljana, 17. junija.

V naslednjem prinašamo fotografiske posnetke šestih novih dokumentov, ki kričeče ter neizpodno pričajo o organiziranih in načrtih grozotih komunizma na naših tleh. Govor teh listin je uraden, kratki, jasen, pa zato nič manj strahoten. »Tako naj se aretira Kranje Jože iz Dobca in Košir Miro iz Bezuljaka... Patroja trete čete naj usmrli Koširja Mirola... Danes je bil justificiran Razpotnik Josip iz Tomišlja... Rojaki iz krajev, kjer so žrtve doma, vedo, da so to bili pošteni, spodobni in verni ljudje, zvesti svojim izročilom in svoji zemlji. Druge krive niso imeli na sebi in prav zato jih je komunizem likvidiral.

Spet druge listine govore o divjanju proti veri in njenim svetiščem pri nas. »Cerkve Sv. Jožeta so minirali... Miniranje cerkve na Žalostni gori bomo uredili danes... Pošljiamo vam tri plošče zlate...« Ti kratki stavki jasno izražajo vsto znanstveno organizirani bes komunizma proti veri kot hrbitenici vse odpornosti našega ljudstva. Ker je vera bila ljudstvu hrbitenica, jo je bilo treba preganjati in vsa njena zunanja znamenja uničiti. Iz naropanih svetih posod so topili zlato za revolucionjo, požigali, rušili in skrutili hiše brez ozira na njihovo zgodovinsko in tradicionalno vrednost. »Miniranje cerkve na Žalostni gori bomo uredili danes...« Ob tem

strokovanjskem stavku, ki morda imponira raznim salonskim udarnikom, naj se prijatelji in reševalci komunizma ter njegovih zaveznikov vprašajo, kaj si bo ob tem stavku mislilo tisto ljudstvo, ki se je sto in stoletja zatekalo k Mariji na Žalostni gori pri Preserju. Od turških grozot, dalje je bila ta cerkev romarski cilj in pribelališče neštetišč. Istočev, ki so tej cerkvi dobivali edino tolažbo in edini socialni evangelij, davno prej, preden je našo czmijo prisel odreševal komunizem z dinamitom, ognjem in krovju. Uničevanje teh svetih-pribelališč je ne le zločin nad vero, temveč zločin nad ljudstvom in nad njegovo preteklostjo.

Se o nečem govore te listine, namreč o dejstvu, ki doslej ni bilo znano, da so rdeči tolvali strelni tudi talce. Iz pisma, poslanega župniku Žužku pri Sv. Vidu nad Cerknico, ki je nekaj vasa pozneje sam padel kot žrtve komunističnega nasilja, je to jasno razvidno.

Ali more spričo teh grozotnih dokazil, najdenih v arhivih zločinskih polp, še kdo govoriti o nekaterih »nacionalnih« in »človečanskih« ciljih poskušenega komunističnega prevratu? Kdor si to drzne — in so v Ljubljani še nekateri, ki so tako brezvestni ter izgubljeni — niso nič boljši in vredni nič boljše usode kakor razni Frici Novaki, Suhadoli in drugi mračni tipi, ki so to nasilje vodili ter zanj neposredno odgovarajo.

480

2.VII.1942

Na položaju

2.četa 1.bataljona
"Ljube Šcercerja"Ko
Štev 63.
2.VII.1942.
Na položaju

Štabu Šcercerjevega bataljona

Cerkve Sv. Jožeta smo omenjenega dne minirali. Minirali smo obok cerkve, kamor smo položili granato in dve tube kamnitita. Migirano je z električnem kapicljem cigar vod je speljan po nevidnem mestu 50 m od cerkve na dostopno mesto.

Glede miniranja cerkve na Žalostni gori, da uredimo to danes, ko pregledamo teren cerkve.

Kje se nahajajo telefonski aparati vam momentalno ne moremo odgovoriti, ker so določni tovariši, kateri se jih spravili odsotni. O tem vam bomo poročali jutri.

Telefonsko linijo proti Rakitni nam je nemogoče pričeti, ker je vse moštvo zaposleno na zasedak, stražak in patruljah.

Štab bataljona Milice Zidanska
St. 291
Na položaju dne 12. julija 1942.

Štabu tretje grupe krimskog. mesta.

Po aktu št. 110. od 6.VII. 1942., katero smo pa prejeli šele danes. Vam po kurirju pošljamo sledo: če: tri vlošči zlate po pol kg, skupno 1.1/2 kg, 150 zlatnikov razne vrste, 30 srebrnikov po 5K, 380 srebrnikov po 1K, 45 srebrnikov po 1/2 K, 10 srebrnikov po 2K.

Za Vašo delavnico pošljamo v popravilo nekkaj orožja iz prvega bataljona ter 2 avstrijski puški in en mitraljez Soša. Prosimo, da nam pošljete nekaj zaščitnih bomb, ker jih nujno rabimo. Glede mojega poziva na Rob sem že ustmeno uredil s tov. komandanom Gruppe.

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Pol. kom. Vance
Bračko Jabol

Štab 1. bataljona.
"Ljube Šcercerja"
NO3.junija 1942.
Na položaju

Aretacijsko povajje.

Patrola 3. čete naj aretira takoj Kranjo Jožeta iz Dobca in Košir Mirota iz Bezuljaka. Imenovana naj pritvori v 3. četi. Vslučaju italijanskega napada jih postrelite.

V kratkem bomo organizirali zapor za belogardiste itd., tako da ne boste imeli več te skrbi. Za enkrat pa še potrpite.

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Politkomisar: Fric Novak l.r.

S. VAN DINER

Hani nam je pojasnil že mnogo stvari, je odvrnil Vance. Dovoli mi, da jaz na svoj način z njim malo pokramljam. On ima domislice, ki so zelo zanimive... Kar se tiče opija, sem prepričan, da je škatlico izginila...«

»Pa zakaj?« ga je ustavil Markham. »Človek, ki je opij rabil, ga ni vzel iz tiste steklene omare in ga pustil na svoji nočni omariči z namenom, da bi nam kazal za seboj pot.«

»Prav gotovo da ne.« Vancejev glas je bil resen. »A on je lahko skušal zvaliti sum na koga drugega... Sicer pa je vse to le domneva. Zagotavljam ti pa, da bi me zelo začudilo, če bi Hani našel škatlico z opijem v stekleni omari.«

Heath se je razvnel.

»Zdi se mi, gospod Vance, je malo pozabavljal, da bi moral iti opij iskat kdo od nas. Ne smemo preveč zaupati temu, kar bo povedal tale Egipčan.«

»E, prav lahko se zanesemo na njegove besede, gospod na rednik. Sicer pa sem imel svoj poseben namen pri tem, da sem Hanija samega poslal zgor.«

Na hodniku so se znova zaslišali Hanijevi koraki. Vance je stopil k oknu. Skozi redke trepalnice so njegove oči pazljivo je dolgčas. Potem je dejal:

Egičan je vstopil kakor kak vdan mučenik. V eni roki je držal okroglo pločevinasto posodico, na kateri je bil prilepljen bel listek. Slovesno jo je postavil na mizo.

»Našel sem opij, effendi.«

»Kje?« Vance je spregovoril to besedo čisto potihem. Hani se je zamislil in povesil oči.

»Ni bil v stekleni omari,« je načo odvrnil. »Predal, kjer je bil opij običajno, je bil prazen... In tedaj sem se spomnil...«

»Zelo lepo!« je pripomnil Vance posmehljivo. »Spomnili ste se, da ste bili sami svoj čas vzel opij, ne?... Ko niste mogli spati... ali pa zaradi česa podobnega...«

»Effendi se razume na mnogo stvari.« Hanijev glas je bil tih in brezizrazen. »Pred več tedni je bilo, ko sem zbujen ležal v postelji... Toliko noči sem slabo spal... Vzel sem iz omare opij in ga odnesel v svojo spalnico. Škatlico sem dal v mojo nočno omarico...«

»Potem ste jo pozabili dati nazaj na njeno mesto,« je še pristavil Vance. »Upam, da ste svojo nespečnost pozdravili,« se je zbadljivo nasmehnil. »Vi ste nesramen laživec, Hani. Pa vam ne delam nobene krivice...«

»Povedal sem vam resnico.«

»Če ni resnica, je gotovo vsaj duhovit izgovor.« Vance je sedel ves zamišljen. »Z drugimi besedami se to pravi, da če niste povedali resnico, ste si zelo dobro izbrali svojo laž.«

»Hvala, effendi.«

Vance je vzduhnil, zmajal z glavo in se delal, kakor da mu

»Pa ste kaj hitro našli ta opij. Verjetno ste ga našli takoj.«

Važna razsodba

ki potruje zagotovila vojaških oblasti, da bo ohranjeno življenje tistem, ki prizna svoje zmotno in se prostovoljno priavi

Ljubljana, 17. junija.

Pred vojaškim sodiščem v Ljubljani se je v pondeljek zagovarjal član oborožene komunistične tolpe Anžur Vinko, rojen 14. januarja 1920. v Loškem potoku. Zagovarjal se je zaradi sodelovanja v prevrtni organizaciji ter soudežbe pri napadu in usmrtni dveh Slovencev: Močilnikarja in Gamsa in vojakov, ter krije, da je z nasiljem odpeljal v komunistično tolpo Zdravka Jenka, Markuna Janeza in Viranta Franca.

Sodišče je klub vsem tem zločinom obso-dilo Anžuru Vinku na dosmrtno ječo, upo-vajoč olajšljino ekcelost, da se je obdolženec

sam prijavil oblastem in bil deležen slovenskega zagotovila vojaške oblasti, ki je pred mesecem dala jamstvo, da se vsakemu članu oboroženih partizanskih tolp, ki se bo prijavil oblastem, jamči življenje, četudi bi bil krv kakršnih koli zločinskih dejanj, in je prišel do spoznaja, da je bil na kriji pot.

Družbeni tožilec je na razpravi ponovno pri-bjal ta jamstva oblasti, ki naj bodo spet v opo-zirilo vsem, ki še vtrajajo in sodelujejo z ro-parskimi in protinarodnimi tolppami, da vendar krenej na pravo pot in prehaja z zločini in akcijami, ki so našemu ljudstvu le v nesrečo in pogubo.

Štab 1.bataljona
"Ljube Šcercerja"NO
5.VI.1942

Na položaju

Likvidacijsko povelje

Patrulja 3.čete naj usmrti K o Š i f Mireta in Bezuljaka, Izdajalca, ki je po njegovi zaslugi padli trije partizani.

Po likvidaciji izvestite Stab.

Smrt fašizmu - svobodo narodu.

polit.komisar
Fric Novak 1.r.Štab 1.bataljona
"Ljube Šcercerja"
NO
5.VI.1942.

Na položaju.

Častitemu gosp. župniku Janezu Žužku

pri

Sv. Vidu

Sporočamo vam, ko posredovalcem med pobeglimi Belogardisti in nami, da se morajo slediti Belogardisti: Rudolf Andrej, Rudolf Alojzij, Rudolf Jože ter Makovec Jože, Makovec Alojzij, Makovec Ivan, Pezdir France kaplan,

Vsi iz Rudolfovega in Tekavec Jožef iz Tavželj, javiti do 12. ure. Če se gori imenovani ne bodo do tega roka vrnili in predali orožja bodo zajeti talci postreljeni.

Smrt fašizmu - svobodo narodu.

komandant:
Luka Suhadolc 1.r.polit.komisar:
Fric Novak 1.r.Kom. 1.čete bataljona
"LJUBE ŠERCERJA" NO

Št. 21. jun. 1942

Na položaju.

334

21. VI. 1942

STABU BATALJONA "LJUBE ŠERCERJA" NO

Danec je bil justificiran Razpotnik Josip iz Tomišlja, roj. 26.1.1903. Župnik je med potjo pobegnil. Potem smo dovedli v legor njegovo ženo in brata in jih pridržimo, dokler se ne ja-vi župan. V obratnem slučaju nam sporočite kaj naj storimo.

SMRT FAŠIZMU - SVOBODO NARODU

komandant:
Malis

Politkomisar.

hovnikov izročil pri oltarju Matere božje tri vence v beli, rdeči in zlati barvi kot simbole treh delov sv. rožnega vence in svetinje sv. Dominika in sv. Terezije Detete Jezusa, vse darčec. sester karmelitank s Selca, na ličnih blazinach trem mladenkam, da jih poneso v procesiji. V procesiji so dekleta nesle, novi kip Fatimske Marije. Okrog nove kapelice, ki je prostorne in lepo urejena, je zbrala vsa fara, pa tudi iz sosednjih župnij, so prihiteli ljudje k slovensnosti. Načrt za kapelico je izvršil misgr. g. Jože Dostal. Kapelico je ponos našega kraja, vsem zanancem pa bo pričala o zaupanju našega ljudstva v Marijo in njene obljuhe v Fatimi.

SLOV. DOM v vsako hišo!

Kakov je stopil korak nazaj in roke so mu kar omahnile. »Kje ste našli opij?« je ponovil Vance. »Saj sem vam že povedal, effendi.« Čeprav je Hani tako trdrovano vztrajal pri svojem, vendar njegove besede niso nikogar prepričale, da je res tako, kakor zagotavlja.

»Da, razložili ste mi... a niste mi povedali resnice. Opij ni bil v vaši spalnici... čeprav imate razlog, zakaj nas o tem skušate prepričati... Razlog! Kakšen?... Morda ga lahko uganem. Vi ste mi lagali, ker ste opij našli...«

»Effendi! Nikar tako. V zmoti ste.«

»V to zmoto me gotovo niste zapeljali vi, Hani.« Redkokdaj sem videl Vanceja tako zelo resnega. »Trmast ste kakor osel! Ali še niste spoznali, da sem vedel, kje boste iskali opij? Ali mislite, da bi vas bil postal ponj, če ne bi bil točno vedel, kje je? In vprav vi ste mi bili to povedali... na vaš zvit, egičanski način. Cisto natančno ste mi to povedali. Vance je ne nadno spet pomiril in se nasmehnil. »Pravi razlog, zakaj sem vas bil poslal iskat uspavljno sredstvo, je bil ta, da ugotovim, v kolikor ste zapleteni v vso to kolobocijo.«

»Pa ste to ugotovili, effendi?« je vprašal Egičan bo-

Dal 7 al 21 giugno vengono emesse due serie di

BUONI DEL TESORO QUINQUENNIALI 5% A PREMI

di L. 5 miliardi ciascuna

Interessi e premi esenti da ogni imposta presente e futura

PREZZO di emissione: L. 97 per ogni cento lire di capitale nominale, oltre interessi 5% dal 15 giugno fino al giorno del versamento; per le sottoscrizioni eseguite dal 7 al 14 giugno vengono invece corrisposti ai sottoscrittori gli interessi 5% dal giorno del versamento fino a tutto il 14 giugno detto.

Le sottoscrizioni vengono eseguite solo in contanti, ma vengono accettate come contante le cedole ammesse in sottoscrizione.

PREMI: ciascuna serie di L. 5 miliardi di Buoni concorre annualmente a n. 10 premi per un ammontare complessivo di L. 10.000.000 mediante estrazioni semestrali.

Le sottoscrizioni si ricevono presso tutte le Filiali dei seguenti Enti e Istituti che fanno parte del Consorzio di emissione, presieduto dalla Banca d'Italia:

Banca d'Italia — Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli Infortuni sul lavoro — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Province Lombarde — Istituto Centrale delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco Santo Spirito — Credito Varesino — Credito Commerciale Milano — Banca Bellinzogni, Milano — Banca Cattolica del Veneto, Vicenza — Banca di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Agricola Milanese — Banca Toscana — Banca Provinciale Lombarda, Bergamo — Credito Romagnolo, Bologna — Banca S. Paolo, Brescia — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà, Trieste — La Fondiaria, Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio del Regno, Roma;

Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banca Alto Milanese — Banca di Calabria — Banca Popolare Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Ris. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese.

Tutte le altre Banche, Banchieri, e Banche Popolari, nonché tutti gli Agenti di Cambio rappresentati nella firma dell'atto consortile dagli Istituti e dalla Compagnia Finanziaria sopra menzionati.

Od 7. do 21. junija bosta emitirani dve seriji

5 LETNIH 5% ZAKLADNIH BONOVS s PREMIJAMI

vsaka po 5 milijard lir

Obresti in premije so oproščene sleherne sedanje in bodoče davščine

EMISIJSKA CENA: 97 lir za vsakih sto lir nominalne glavnice poleg 5% obresti od 15. junija do dneva vplačila; za vpisovanja od 7. do 14. junija pripadajo vpisnikom 5% obresti od dneva vplačila do vključno 14. junija.

Vpisovanje se lahko opravi samo v gotovini, toda sprejemajo se kot gotovina kuponi, dopuščeni za vpis.

PREMIJE: Na vsako serijo 5 milijard lir Bonov odpade letno 10 premij v skupnem znesku 10.000.000 lir, ki se žrebajo vsakih šest mesecev. Vpisovanje se lahko opravi pri vseh podružnicah naslednjih ustanov in zavodov, ki pripadajo emisijskemu konzorciju pod vodstvom zavoda Banca d'Italia:

Banca d'Italia — Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli Infortuni sul lavoro — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Province Lombarde — Istituto Centrale delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco Santo Spirito — Credito Varesino — Credito Commerciale Milano — Banca Bellinzogni, Milano — Banca Cattolica del Veneto, Vicenza — Banca di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Agricola Milanese — Banca Toscana — Banca Provinciale Lombarda, Bergamo — Credito Romagnolo, Bologna — Banca S. Paolo, Brescia — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà, Trieste — La Fondiaria, Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio del Regno, Roma;

Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banca Alto Milanese — Banca di Calabria — Banca Popolare Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Ris. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese.

Vse ostale Banke, Bančniki, Ljudske Posojilnice kakor tudi vsi menjalnični Agenti, ki so člani zgoraj omenjenih zavodov in družbe »Compagnia Finanziaria«.

Kazni zaradi prekoračenja cen

Zaradi prekrškov in neujalne spekulacije je okrnjil komisar v Ljubljani izrekel naslednje kazni:
zaradi nedovoljenega zakola življe: Anton Mihevc, Snežberje, 4000 lir globe in zaplemba blaga;
Slavko Smotračan, Sinji gora, 1000 lir globe in zaplemba blaga;

zaradi nezakonitega nakupa svežega mesa: Anton Černe, 500 lir globe;

zaradi nezakonitega prevoza živilne: Anton Zajec, Jarše 7, 200 lir globe in zaplemba blaga;

zaradi nezakonitega mletja žita: Ivan Zupančič,

Ivan Snoj, Spodnji Kaštelj 7, 100 lir globe in zaplemba blaga; Štefko Lenče, Kleče 10, 400 lir globe in zaplemba blaga;

zaradi nedovoljenega prevoza racionalnih živil: Andrej Krajnik, Mali vrh, 50 lir globe in zaplemba blaga; Josipina Kastelic, Selja 6, 50 lir globe in zaplemba blaga; Ana Janežič, 50 lir globe, Francišek Primac, Bljede 2, 50 lir globe in zaplemba blaga;

Zaradi enakih prekrškov in neujalne spekulacije je okrnjil civilnih komisar v Novem mestu izrekel v aprilu naslednje kazni:

zaradi prepovedanega prevoza koruze in opustitve

priljave prizvodnje žita v letu 1942: Anton Zbažnik, kmet, Dol. Kraševa 4, Smihel-Stopiče, 50 lir globe in zaplemba blaga;

zaradi povisjanja cen: Franc Strel, Mokronog, 50 lir globe; Alojzij Čertalj, čevljar, Novo mesto, Likitarski trg 2, 200 lir globe;

zaradi skrivenega zakola in postrežbe z mesnim jedilji na prepovedan dan: Ivan Osolnik, Novo mesto, Ljubljanska 33, 200 lir globe in zaplemba blaga;

zaradi opustitve priljave prodaje prsičev: Pavla Recelj, gostilničarka, Št. Jernej 13, 200 lir globe; Jure Jankovič, Št. Jernej 21, 300 lir globe;

zaradi prepovedanega zakola teleta: Ivana Zihrl,

priljave prizvodnje žita v letu 1942: Anton Zbažnik, kmet, Dol. Kraševa 4, Smihel-Stopiče, 50 lir globe in zaplemba blaga;

zaradi onustitve priljave nakupa prasičev: Franc Strel, Mokronog, 50 lir globe; Alojzij Čertalj, čevljar, Novo mesto, Likitarski trg 2, 200 lir globe;

zaradi skrivenega zakola teleta in prodaje mesna po povisiljeni cenah: Uršula Pinosa, Krmelj 3, Tržič, 100 lir globe in zaplemba blaga;

zaradi opustitve priljave nakupa prasičev in prodaje enega izmed njih: Ivan Mencin, delavec, Št. Jernej 104, 250 lir globe;

zaradi nerednega vodstva registra za meso: S. Tomic, mesar, Novo mesto, 75 lir globe.

Nova vrsta peterih sobot

Z mesecem julijem se bodo začele po vsej ljubljanski škofiji pobožnosti — nova vrsta peterih prvih sobot. Kako pomembne so bile za našo ljudstvo dosedanje pobožnosti, nam pričajo številna poročila o ganljivih ljubljanskih verskih prireditvah v vseh farah naše škofije, kjer so prirejali proslje procesije. O ljubljanski procesiji na Rakovnik, ki je bila brez dvoma izmed vseh dosedanjih verskih prireditv v Ljubljani ena najprisrjenejših, piše tudi vikarješki glasilo »Osservatore Romano«. Članek pravi, da je bila ta pobožnost in vse v ljubljanski škofiji izraz vernosti in zaupanja našega ljudstva v božjo Prevodnost in nebesko Mater — Marijo Pomagaj.

Prihodnji mesec pa se bodo znova pričele te pobožnosti, in sicer petere prve sobote. V tem času naj bi se posvetile Mariji še vse one krščanske družine, ki se doslej še niso. Za družinske posvetitve bodo objavili posebno molitev.

LJUBLJANA

Koledar

Cetrtek, 17. rožnika: Adolf, škof; Nikander, mučenec; Gundul, škof; Sabel, mučenec.
Petek, 18. rožnika: Kvatre; Mark in Marcelljan, mučenca.

Obvestila

Na obletnico smrti g. župnika Nahtigala in g. kaplana Cvara bo zanju sv. maša v cerkvi Srca Jezusovega dne 18. t. m. ob 6.30 zjutraj. Slovesni rekviem bo v isti cerkvi dne 21. t. m. ob 7.30. Prijatelje in znance, posebno v Ljubljani bivajoče St. Ruperčane vabimo, da se sv. maš udeleže.

Novo delo slovenskega pisatelja Radisl. Rudana

»Argonauti« I. del

je izšlo v Slovenčevi knjižnici. — Čudovite prigode Argonautov (Jazona, Arga, Herakleja in drugih grških junakov) so opisane živahnino in boste to knjigo brali kot najbolj napet pustolovski roman. Dobi se po knjigarnah v trifikah

V nedeljo, dne 20. t. m. bo dopoldne ob 9.45 v veliki filharmonični dvorani sklepna produkcija šole Glasbene Matice. Najprej bo nastopil mladinski zbor ter zapel tri narodne v priredbi Matije Tomca, nato pa tri Satinjeve zborne s spremljevanjem klavirja. K sklepu bo nastopal šolski zbor, in sicer najprej kot ženski zbor s spremljevanjem klavirja ter zapel dva šantova troglasna zborna, končno pa kot mešani zbor in odpel Satinjeve Pozimi iz šole, Aljaževe Siroto, Ferjančičeve Tone sonce, in Lajovčeve Pastirice. — Na nedeljsko produkcijo opozarjam, začetek je točno ob 9.45, po drobnih spored v knjigarnah Glasbene Matice.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Cetrtek, 17. junija ob 18.30: »Skupno življenje«. Red cetrtek.

Petak, 18. junija zaprtje.

Opera:

Cetrtek, 17. junija ob 18: »Traviata«. Izven.

gospodinja, Slepšak 10, Mokronog, 200 lir globe in zaplemba blaga; Ivan Brule, kmet, Rožni vrh 3, Trebnje, 500 lir globe in zaplemba blaga;

zaradi opustitve priljave prodaje pnevmatike: Greti Vrhovnik, poslovodkinja tvrdke sign. Voki, Novo mesto, Dilanečeva 1, 100 lir globe;

zaradi prevoza rizi brez mletvenega dovoljenja: Josip Ucamen, kmet, Vavta vas 20, Smihel-Stopiče, 50 lir globe in zaplemba blaga; Valentin Marolt, kmet, Prapreče, Smihel, Stopiče, 50 lir globe in zaplemba blaga; Luka Jakšič, kmet, Dol. Straža 1, Prečna, 50 lir globe in zaplemba blaga; Frančiška Jakšič, gospodinja, Dol. Straža 3, Prečna, 50 lir globe in zaplemba blaga; Marija Springer, Dol. Straža 2, Prečna, 50 lir globe in zaplemba blaga; Josip Vinter, kmet, Gor. Straža 9, Prečna, 50 lir globe in zaplemba blaga; Marija A. kmetica, Gor. Straža 9, Prečna, 50 lir globe in zaplemba blaga; Alojzij Šali, Vavta vas 22, Smihel-Stopiče, 50 lir globe in zaplemba blaga; Francišek Fiolt, Jurka vas 24, Smihel-Stopiče, 50 lir globe in zaplemba blaga; Josip Dular, Jurka vas 8, Smihel-Stopiče, 50 lir globe in zaplemba blaga; Martin Zoran, Prapreče 9, Smihel-Stopiče, 50 lir globe in zaplemba blaga;

zaradi nedovoljenega nakupa in prevoza racionalnih živil: Janja Mlakar, Ljubljana, Prisojna 3, 100 lir globe in zaplemba blaga;

zaradi nerednega vodstva registra za mletje žita: Štefko Oklešče, mlinar, Vavta vas 10, Smihel-Stopiče, 250 lir globe in zaplemba blaga;

zaradi onustitve priljave nakupa prasičev in polnila enega izmed njih: Antonija Eps, gospodinja, Gornja Straža 12, Prečna, 150 lir globe;

zaradi skrivenega zakola teleta in prodaje mesna po povisiljeni cenah: Uršula Pinosa, Krmelj 3, Tržič, 100 lir globe in zaplemba blaga;

zaradi opustitve priljave nakupa prasičev in prodaje enega izmed njih: Ivan Mencin, delavec, Št. Jernej 104, 250 lir globe;

zaradi nerednega vodstva registra za meso: S. Tomic, mesar, Novo mesto, 75 lir globe.

(Nadaljevanje prih.)

Kolumb odkriva Ameriko

Otok, tako pravi dalje, je poln prekrasnih in visokih hribov, ki pa niso v sklenjenih verigah, vse ostalo zemljišče pa je nekoliko dvignjeno kakor na primer na Siciliji. In kolikor je mogel razumeti

13.

Starejša brata sta se takoj zedinila v tem, da pojeda sama po svetu; ker pa sta se bala, da bi najmlajši brat norák vendarle prišel za njima, predlaga najstarejši brat strupeno in zlobno:

>Jo že imam! Oče nama je rekel, naj gledava nanj, njemu pa tega ni vele; to se pravi: midva naj gledava, vidiva, on pa naj ne vidi. Slepac ne vidi!<

14.

>Dobro! Oslepili ga morava! Potem pustiva slepega noráka kar tukaj pod lipo, s hlebčki pa odideva v suet! je dopolnil srednji.

Tedaj mu najstarejši veli: >Mlajši si, ubogati me moraš! Zato: ti ga oslepi!<

Po obotavljanju je srednji vendarle zakuril ogenj, izpod njega nagrabil pest vročega pepela in žara ter ga najmlajšemu bratu posul pod trepalnici. Nato sta se skrila z lipovim debлом in čakala.

15.

Ni bilo dolgo in že se je najmlajši predramil iz sanjačega sna zaradi silne bolečine v očeh. Z rokama si je mel boleče oči in brisal pekoče solze, ki so kar curkoma izvirale izpod trepalnic. Zdelen se mu je, da ima namesto zdravih oči doa žareča oglja, ki sta bila vržena v lug in v njem šumita ter ugasata. Žgalo in peklo ga je vedno huje.

SLOVENSKI DOM
izhaja vsak delavnik ob 12. Urejuje: Mirkov Javornik. Izdajatelj: inž. Jože Sodja. Za Ljudsko tiskarno: Jože Kramarič, vsi v Ljubljani. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Ljudska tiskarna, Kopitarjeva 6. Telefon 40-01 do 40-05. Mesečna naročina 11 lir, za tujino 20 lir. — Posamezna številka 50 cent.

General Dittmar o sedanjem položaju na vzhodnem bojišču:

»Bojna črta na vzhodu je zdaj ustaljena«

»Bojna črta na vzhodnem bojišču je zdaj ustaljena — ustaljena, bojna črta pa nudi vse možnosti.« Tako je dejal v svojem poročilu o sedanjem položaju na vzhodnem bojišču nemški general Dittmar in s tem povedal, v čem je prav za prav vzrok, da zdaj na tem bojišču ni na nobeni strani kakšnih večjih sulkov, pač pa, da se je bojna črta ustalila.

»To vojskovanje na ustaljenih postojankah — piše Dittmar med drugim — je nastopilo po skoraj dveletnih stalnih bojih. Gotovo je, da je ta mir le pogojen in omejen na določen čas ter je nastal, ker sta po njem čutila potrebo oba vojskujoča se tabora. Seveda se lahko zgodi, da bo ta odmor podaljšal stremljenje, da se ob najugodnejših okoliščinah izvede hud udarec, ki ga je na podlagi tega, kako stvari zdaj stote, treba prej ali stej pričakovati.« Vsekakor pa se na nemški strani danes lahko v čisto drugačnem smislu govoriti o fronti kakor pa v začetku bojev. Prej je vladalo neko nesorazmerje med celotnim številom razpoložljivih sil in med širino prostora, s katerim je bilo treba računati. Nasproti sovražniku, ki je številčno močnejši, sovražniku, kakor so Sovjeti, je obramba brez ustaljene, strnjene fronte težko rešljiva naloga. Doslej je bilo nemško vodstvo s svojimi neprestanimi ofenzivami reševalo to nalogu. Z drugimi besedami, nesorazmerje med velikostjo prostora in močjo vojaških sil se je izravnavašo le s stalnimi premiki.

Stroga Rooseveltova navodila cenzorjem

»La Corrispondenza piše, da je Roosevelt dal stroga navodila predstojnikom cenzurnih uradov v Združenih ameriških državah, da časopisi odslej ne smejo napisati niti besede o letalskih napadih, ki jih ameriški letalci tako zločinsko uprizarajo nad italijskimi mesti. Pravi, da bodo censorji, ki jih je 15.000 in jih plačuje severnoameriška demokracija, v ki dejansko sodelujejo v boju za čim svobodnejši tisk v Združenih državah, morali odslej strogo paziti, kaj bodo časopisi pisali o ameriških letalskih napadih na Italijo. Glede teh napadov bo v bodočem dovoljeno pisati le, »da so ameriški letalci napadli le z vojaške cilje, da so ameriški bombniki pri tem dosegli takšne uspe-

Zdaj pa je stvar povsem drugačna. Za nadaljevanje bojev so ustvarili trdno podlago na ustaljeni bojni črti, na kateri so se čete ustavile po končanih zimskih bojih. Ta bojna črta — nadaljuje general Dittmar — je na eni strani močna postojanka za obrambo širnega zasedenega ozemlja, na drugi strani pa tudi izhodišče za nastope napadalnega značaja. S tem pa se ni rečeno, da bi bili Nemci s tem, če so postavili to izhodno oporišče, zdaj kaj manj nagli v svojih mislih in dejanjih, kakor pa so bili prej. V tej svoji naglici so vedno prekazali Sovjeti.

Položaj, kakršen je danes na vzhodnem bojišču, označuje preprosti nemški vojak takole: »Bojna črta na vzhodu se je spet »redila.« Prvič prihaja to do izraza v tem, da se je povečalo število vojakov, ki z njimi danes nemška vojska na vzhodnem bojišču razpolaga. Drugič pa je tudi med tamkajšnjimi domačini vedno več takih, ki se priglašajo za prostovolje in se zbirajo v posebne oddelke, ki v bojih na vzhodu dobivajo vedno večji pomen. Tretjič pa se je znatno zboljšala in povečala izdelava za vojskovanje potrebnih stvari, zaradi česar je danes mogoče izdelati dosti več orožja, kakor pa znašajo izgube.«

General Dittmar označuje potek bojev na kubanskem mostišču kot »poskus za bodoče vojskovanje.« Ta poskus pa je nemško vojsko poveljstvo povsem potrdilo. (»Pester Lloyd«)

he, kakor jih ni dosegel doslej še nihče in jih tudi ne bo.«

Vsekakor so ta navodila zelo zanimiva in značilna, saj očitno dokazujejo, da Roosevelt nima korajce, pokazati ameriškemu ljudstvu svoje prave podobe, podobe morilca žensk in otrok. Morda misli — nadaljuje v svojem poročilu agencije »La Corrispondenza« —, da bi, če bi pokazal svoj pravi obraz, s tem spravil v nevarnost svoje predsedniško mesto, na katero je bil izvoljen tudi po soudeležbi številnih Italijanov, ki žive v Združenih državah. Tem in tudi drugim Amerikanecem je treba skriniti nezaslišana grozodejstva, ki jih uganjajo ameriški letalci nad italijskimi mesti in njihovim civilnim prebivalstvom.

Edinstvene valilnice na Ceylonu

»Kokoši, ki zbrskajo svoja jajca meter globoko v ognjeniški pesek ter jih potem prepuste naravi, da jih zvali

Valilnice niso, kakor bi kdo utegnil mislit, morda iznajdba najnovnejših časov oziroma vsaj iznajdba, o kateri še prejšnji rod ni vedel nicensar. Kakor za tako številne druge iznajdbe, tako je tudi za valilnice dala pobudo narava sama. Pa zato nič ne de, če je kraj, kjer imajo takšne »naravne valilnice«, daleč proč od Evrope. Stvar je namreč v tem, da imamo v Evropi samo ognjenike, pa nobenih zastopnikov večje perutnine. Divja perutnina najrazličnejše vrste, kakor na primer fazani, ima sicer navado, zakopavati svoja jajca v zemljo ali jih vsaj pokriti z listjem, mahom ali s čim drugim, da bi bila topina zanjo primerna in bi se tako

iz teh jajc lahko izvalili mladiči. Maleo, ki živi v pragozdovih na otoku Celebesu, pa je v tem ozirom res nekaj posebnega.

Kadar se približa čas valitve, se podajo samice te velike ceylonske »kokoši« iz gozdom na morsko obrežje, kjer imajo na razpolago dovolj ognjeniškega peska. Po cele dnevi včasih hodijo po peščenem morskem obrežju, dokler ne najdejo primerne mesta, kjer so tla »ognjeniški« segreta, oziroma, kjer topi vrelci vse leto skrbijo za primerno topino. Tam potem skopljajo samica s svojimi močnimi kremlji skoraj poldrug meter široko in meter globoko jamo, nato pa v osmih dneh znesi vanjo šest

Skrivnosti z nevidnega bojišča

Vohunski spomini iz prve svetovne vojne

4

Sreča.

Ze pol ure strim v to sinjo kartico in mi se mi do zdaj posrečilo, da bi odtrgal oči od nje. Dobil sem jo z današnjo jutranjo pošto. Očitno sem z leti, ko bolj in bolj starim, postal sentimental. A sem ob ustnih kotih vendar kazal tisto gubo, zaradi katere so me vso obsojali, da sem skeptik, malobrižen človek, ki ga nič ne more spraviti s tira. Ta guba se je z leti še v celo poglobila, spremenila se je v pravo brazdo. Res, v pravo brazdo, ki zdaj, če jo človek dobro pogleda, izraza morda samo še hudo gorenko.

Saj sem dejal, da sem postal sentimental! Kaj bi rekli moji nekdanji tovariši, če bi me videli zdaj. Če bi videli »strašnega« Kellera, ki že pol ure strimi v sinjo kartico, v sporočilo o rojstvu nekega otročica, in ki si vsako toliko otre oči, kjer mu v koticah bleste drobne solze? Oh, Keller, kaj si morda res ganjen, ker sta ti dva pridnaka zakonca, ki ju poznaš, sporočila, da sta dobila lepega fantička?

Da, ganjen sem, globoko ganjen in si upam do celo zapisati. Zapisati tukaj, v ta zvezek, kjer že dolgo zbiram najzaupljivejše spomine iz svojega čudnega življenja. V ta zvezek, ki ga morda nihče ne bo nikoli dobil pred oči.

Rodil se je fantiček in na majhni sinji karti s sporočilom še enkrat berem ime mlade, radostne mamice: Laura Buhrmann.

Laura Buhrmann! Koliko spominov mi obuja to ime! Ob njem vidi dim pred sabo dekleterje, ki so ga same sinje oči in plavi kodri. Vidi dim ga, kako se v spremstvu usmiljenje prikaze na pragu govorilnice v Etampesu. Ko se mi bliža, se lepo prikloni, kakor se spodobi. Vidim dekleto spet čez leto, da je že gospodinja. Da pride v govorilnico, kjer jo nepotrežljivo čakam, teče čez širni vrt. Obraz ji žari, zence se ji sveti, prsi ji valove. Plane proti meni iz iztegnjenimi rokami, vsa vesela, in me kliče za strico.

Toda nenadno se med temi veselimi spomini prikaže oblak...

Ta oblak je podoben gosti megli, ki se je nekega jutra pozimi leta 1917. vzdigovala iz žalostnih jarkov pri Rovenesu...

November 1917. V obsežnem fabrišču blizu področja vojnih nastopov je, kjer so štirinajst iz našega konjenice, kravali kar po ducatih dan.

»To je kužna bolez, nalezljiva bolez, a se žal ne da storiti prav ni. Namecite apna, dosti apna v jarke,« je naročal vrhovni živilozdravnik. Če so ga vprašali, kako bi se dala ta konjska kuga razlagati, je zelo zgovorno nasobil ustnice, potem pa pristavil:

»Po mojem je ta reč precej skrivnostna. Hočem reči, skratka, da jo je morda kdaj nalač povzročil.«

Zaradi tega smo posegli v to zadevo mi iz vohunske službe. Iskal smo več ko teden dni. Toda čez te deni je bil major Graude, ki je iskanje vodil, več kakor obupan, zakaj preiskava na napredovala niti za korak, kuga pa je divjala daleč. Grozila je nevarnost, da bi segla tudi po ljudeh.

Šele proti koncu meseca sem jaz, prav jaz, ki mi je pri tem zlasti pomagala sreča, doživel zadoščenje, da sem našel drobno sled. Dobro se še spominjam vsega, kakor da bi se zgodilo včeraj. Spominjam se fletnega prizora, ki se je odigrал, ko sem majorju Graudeu poročal,

da je morda kdo komaj za ped preljal.

Preteklo je dobre pol ure, kar zapazim, da se civilist bliža neznanemu človeku. Novi došlecer je nekdo, ki ga nisem nikoli videl v tem kraju. Začneta se pogovarjati...

Deset let življenja bi bil dal, če bi bil mogel slišati, kaj govorita... Tedaj zaslism poleg sebe korake. Bil je gluh in nem Michelona. Tako rekoč gluhomenu, zakaj v lamierinski gluhomennici so ga vzgojili tako dobro, da zna izvrstno obrati z ustnicami, kakor pravimo.

Pograbim fanta ter mu zapovem, naj pogleda skozi daljnogled; naj gleda dobro tista človeka ter opazuje, kaj se pogovarjata, potem pa mi natančno pove, kakšne besede bo »videl« na njunih ustnicah...

Fant me je pri priči poslušal ter je — čeprav malec zmedeno — ponavljal njune besede: »Konji... Konji... Krav...« Osemsto štiri in dvajset. Ima še dve skali cevk s strupom... Potrebujem novo brizgalko...«

»Možakarja sem vztrajno nadzoroval, toda skoraj bi se bilo načljučilo tako, da ne bi bil našel nič sumnjivega. Morda bi se mi bil le izmuznil, če se ne bi bil domislil Michelona...«

»Michelona? Michelona, pravite?« je zavplil Graude. »Michelona, gluhamenu fant, ki dela pri polkovnih pratežnikih? Za zlodja, to je Michelona vohun!«

»Ne, ne, nikakor ne, gospod major! Dajte, da razložim, kako in kaj... Včeraj zjutraj so, kakor veste, spet pripeljali v taborišče krmno za konje. Nadzoroval sem tistega civilista, o katerem sem pravil. Ko so se naložili, sem previdno šel za tem človekom in sem videl, kako kar se da oprezzo zavija proti gozdi Tour-le-Feu, ki leži na levem bregu reke. Če bi šel za njim prav do tja, bi utegnilo biti nevarno. Zaradi tem tekel na grič, kjer je radijski oddajnik, ker sem vedel, da človek od ondod bi torej s svojim močnim daljnogledom morda lahko dognal, kam jo je mahnil skrivnosti civilit...

In res sem kmalu zatem zagledal, kako se je ustavil, ko da bi koga čakal. Ker je zdaj zima, je gozd do dobra gol. Zaradi tega sem z daljnogledom videl možaka tako razločno, ko da bi bil komaj za ped mano.

Preteklo je dobre pol ure, kar zapazim, da se civilist bliža neznanemu človeku. Novi došlecer je nekdo, ki ga nisem nikoli videl v tem kraju. Začneta se pogovarjati...

Deset let življenja bi bil dal, če bi bil mogel slišati, kaj govorita... Tedaj zaslism poleg sebe korake. Bil je gluh in nem Michelona. Tako rekoč gluhamenu, zakaj v lamierinski gluhomennici so ga vzgojili tako dobro, da zna izvrstno obrati z ustnicami, kakor pravimo.

Pograbim fanta ter mu zapovem, naj pogleda skozi daljnogled; naj gleda dobro tista človeka ter opazuje, kaj se pogovarjata, potem pa mi natančno pove, kakšne besede bo »videl« na njunih ustnicah...

Fant me je pri priči poslušal ter je — čeprav malec zmedeno — ponavljal njune besede: »Konji... Konji... Krav...« Osemsto štiri in dvajset. Ima še dve skali cevk s strupom... Potrebujem novo brizgalko...«

do osem jajc. Jajca previdno zabrska s peskom in svojo naravno valilnico tako maskira, da nikomur niti na misel ne bi prišlo, da je na tistem kraju v zemlji kaj zakopanega. Maleojeva jajca so približno štirikrat tako debela kakor jajca naših kokoši.

Tako se v primerno toplo ognjeniški zemlji zvale piščanci, ki niso samo povsem razviti, pač pa tudi tako močni, da se sami lahko prikopljajo na dan, potem pa naglo zbeže v pragozd, ne da bi jim kdo povdal, da bo tam zanje še najbolj varno. Samice se zanje od tistega trenutka, ko so zagrele svoja jajca v ognjeniški pesek, nič več ne brigajo, saj je tam narava sama poskrbela, da jim ni treba edne in tedne čeprav na jajeih in valiti. Vsa ta skrb jih je prihranjena.

Ceylonski domačini, ki z vso vnočno stikajo za takšnimi naravnimi valilnicami, pr